

VAN DEN ZEEKANT

ONS VOLK IS GROOT GEWORDEN DOOR de zee. De onvermoeide zee prikkelde steeds tot nieuwen strijd. Taaie volharding eischte het van onze vaders om in dien strijd te overwinnen. Gestaald zijn ze door hun moeizaam volhouden in ontmoediging en tegenspoed. Ons volk is geworden een volk met een vasten wil.

Te meer bevreemdt het, dat datzelfde volk aan de groote zee vaak zoo klein is van levensopvatting. Het schijnt zelfs wel, dat, die 't dichtst aan de stranden wonen, te sterker de tegenstelling laten zien in hun geestesbestaan met de „oneindigheid en de mateloosheid” der zee. Wie in de zeeplaatsen geen vreemde is, zal dat voortdurend bemerken. Het trof me bijzonder in het pas verschenen werk: *Het verklaarde uitzicht*, door P. J. Risseeuw, met „Een vertelling van den zee kant” als ondertitel. *) Hoe juist en natuurgetrouw beeldt de auteur het leven, denken en doen dier menschen en hoe eenvoudig en gewoon vlot het verhaal als echte levenswerkelijkheid. De grootvader als type van de rasechte oude zeeluis, de reeder uit den ouden tijd is zoo natuurlijk in z'n zeggings, in z'n positionemen tegenover de opkomende en ingrijpende veranderingen in het bedrijf, dat het is, alsof je den man vóór je ziet. En Leuntje — hoor d'r eens op bladz. 55: „Onze Leen 'eb verkeering met een vréemde” en hoe ze innerlijk over „die vreemde” denkt, dat merk je later, (blz. 230) als ze snauwt tegen Frieda:

„Ik bedoel jou man, as je 't weten wil, luie mevrouw. En as-tie door jou schuld straks feliet gaat, sal je wel...”

Je hóórt het ze zeggen met d'r accent van den zee kant.

Het is wel eigenaardig, hoe in de laatste jaren de verhalen alle de reflex zijn van de worsteling tusschen oud en nieuw, tusschen het conservatisme der ouderen en de vooruitstrevendheid der jongeren. Zoo: „De Opstandigen,” „Gouden Teugels,” „De Klop op de deur,” „Het huis de Gouden El,” en datzelfde thema vinden we ook weer hier. Ach ja, hoe kan het ook eigenlijk anders, als het een mooi, echt, goed boek is, dan leeft daarin de geest van den tijd, de realiteit van het leven. En dit boek van Risseeuw is daarom zoo'n goed boek, omdat het in en door dien strijd heen laat uitkomen, laat zien, laat groeien de heerlijkheid van het blijvend geloof, dat de waarachtige kracht is van het leven, hetzelfde geloof der ouderen, zij het onder nieuwe levensvormen en daarom spreekt het zoo tot ons Christelijk publiek, „want” zegt Dr. C. Tazelaar (Opgang 5^e Jrg. no. 6) „als een boek een wezenlijk goede reflex is van een bepaalde geestesgesteldheid, zal de intrinsieke waarde ook alleen ter volle worden verstaan door degenen, die dezelfde meening zijn toegedaan.”

Ik zeg niet, dat de auteur de vooropgezette bedoeling heeft gehad dit te willen zeggen, dat het een tendenz-roman is; neen, het werk graaft dieper, maar, en dat bevestigt m'n gedachte, de auteur heeft zelf gezegd: (zie Opgang 5^e Jrg. no. 11 en 12 blz. 272.)

„Het is toch een onmiskenbaar feit, dat de meeste auteurs, wanneer zij gaan schrijven, een bepaalde bedoeling hebben met hun werk. Het kan zelfs zeer wel mogelijk onbewust gebeuren (het zou dwaasheid zijn te beweren, dat ieder kunstenaar zijn werk aanvangt met een voorop-

gezette, welbewuste tendenz), maar toch, — zelfs de meest „fraaie” copieerlust van het leven zal iets in zich verborgen houden als een boodschap, een getuigenis, een idee althans.”

Dit nu geldt van dezen roman zeer zeker.

Er is wel eens geklaagd over gebrek aan lectuur voor „onze” jongeren. Verblijvend is het daarom, dat er in den laatsten tijd onderscheidene goede boeken op de Christelijke markt zijn gekomen en de verschijning van „Het verklaarde uitzicht” begroeten we met vreugde.

Het is niet zoo'n aanbevelenswaardige gewoonte om altijd bij ons lezen maar „te jagen en te jachten naar steeds weer wat anders en altijd wat nieuws. Veel beter is 't, een desnoods klein aantal goede boeken gelezen te hebben, maar zóó, dat men ze begrepen heeft, in zich opgenomen en verwerkt. Dat vormt en veredelt het karakter.” (M. J. Leendertse „Wat jonge menschen mogen en moeten lezen.”)

En tot die goede boeken voor onze Christelijke jongeren reken ik gaarne: „Het verklaarde uitzicht.”

Dat wil volstrekt niet zeggen, dat daarom onze ouderen het moeten laten liggen, want dit is het voordeel van dit boek — het is voor ieder, en heeft tot allen ook iets te zeggen.

Zijn er dan heelemaal geen aanmerkingen? Welk menschenwerk zou volmaakt zijn!

Risseeuw zegt zelf:

„Het is een bekend feit, dat vooral jongere auteurs, als zij voor een moeilijk op te lossen conflict komen in hun werk en niet weten, hoe een goede oplossing te vinden of onmachtig zijn het conflict uit te werken, zooals het zich eigenlijk ontwikkelen moest, zij probeeren er op een goedkope manier af te komen door een of meerdere personen door ziekte of dood te laten verdwijnen.” (Opgang 6^e Jrg. no. 7.)

Welnu voor ditzelfde heeft de auteur ook gestaan.

Het geval met Tine, het conflict tusschen haar en den galant van moderne levensopvatting, wordt, ik zal niet zeggen „goedkoop” opgelost, maar er zit voor mijn gevoel toch iets gezochts in, wel niet zoo sterk als b.v. in „Gouden Teugels,” maar toch die plotse linge ontmoeting op Koninginnedag (blz. 141) is wel wat gewild.

Het woord „peek” op blz. 4 is zeker streektal — althans ik ken en vond het niet als Nederlandsch woord.

De natuurbeschrijvingen zijn weinig en beperkt. Van iemand, die geboren en getogen is aan den zee kant, die de zee in d'r schoonheid onder alle wisselingen heeft gezien, zou men . . . of is het juist, omdat de auteur er zoo vertrouwd mee is, dat hij er zoo weinig over zegt en „de vreemde” het met meer enthousiasme ziet?

Toch zijn ze er, de natuurteekeningen — sober, maar dan daarom mooi en voelbaar. Zoo blz. 56: „De trage wolken, die mat maanlicht doorlaten, dat glanst op de rimpelende deining.” Blz. 81. „De zon gaat dalen — het Westen staat in brand.” Zie, zoo'n enkele korte zin toovert u toch Scheveningen in z'n natuurschoon.

Ik ben blij met dit boek; het ademt een opgewekten levenston en is natuurlijk-frisch. Wat ik op Rijndorps „Koningskinderen” tegen heb, is de „zwoel-drukkende atmosfeer,” het downe levensmilieu — „het sterkt niet,” je bent ten slotte blij, „als je er maar weer „uit” bent.” Dat blijft bij Risseeuws werk je geheel vreemd. Het is een prettig, frisch, goed boek en de uitgever heeft het in een keurig pak gestoken, zoodat je reeds op de bandteekening de grijze nevelwolken ziet optrekken en van het duin af „het verklaarde uitzicht” hebt over de azuren zee.

H. W. AALDERS

*) Uitgegeven bij Gebr. Zomer & Keuning, Wageningen.